

« Криза Римської імперії.
Реформи Діоклетіана і Костянтина»

Виконала :
Студентки 12-ЕМ групи
Шмалій Влада
Куцаєва Катерина

План:

- Криза Римської імперії III сторіччя
- Економічні фактори, що вплинули на розпад імперії
- Знайомство з римським імператором Діоклетіаном та Константином I Великим
- Реформи імператорів

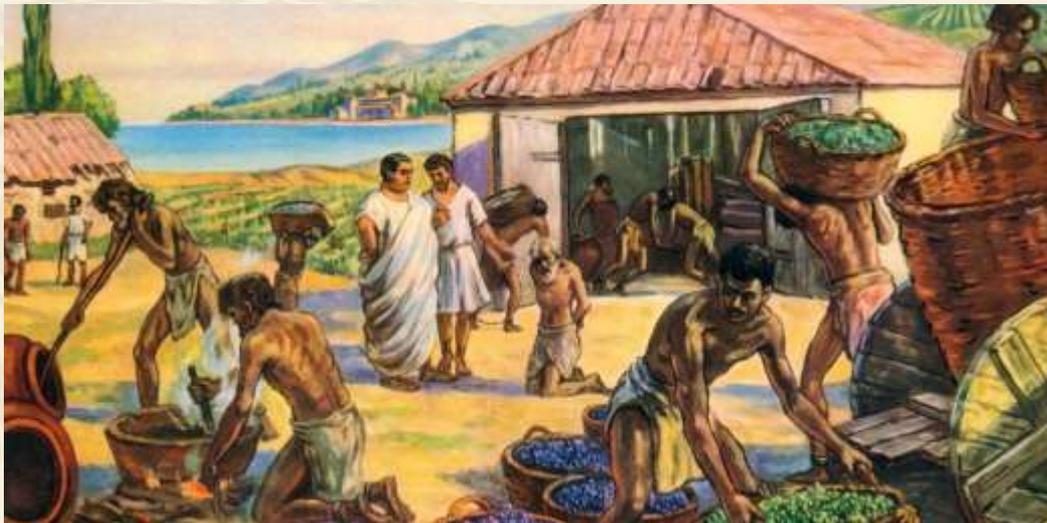
Криза Римської імперії III сторіччя

Набіги варварських племен і сепаратистські устремління провінцій були безпосередньою причиною розпаду імперії. Він з'явився найближчим наслідком глибокої кризи надбудови, яка виявилася нездатною мобілізувати сили для захисту кордону від зазіхань і забезпечити територіальну цілісність держави.

Економічні фактори, що вплинули на розпад імперії

- ❑ Криза рабовласницьких відносин: зростання ціни на рабів, обумовлена вичерпанням цього ресурсу щодо дармовий робочої сили, різко знизила прибутковість їх використання в сільському господарстві.
- ❑ Зростання ремесел в провінціях скоротив розрив у рівнях розвитку продуктивних сил і посилив їх економічну незалежність від центру.

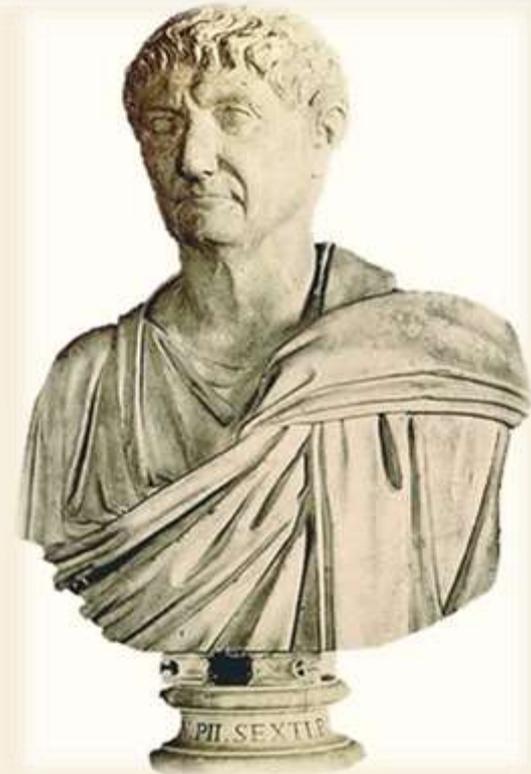

REFORMS

Коротенькі факти про імператора:

- Найкривавіший переслідувач християн
- походив з нижчих соціальних верств
- Його прихід до влади завершив кризу Римської імперії III сторіччя та призвів до зміцнення влади імператора.
- встановив тверде правління і усунув фікцію
- оголосив себе повновладним правителем
- відокремив і розширив цивільну та військову служби імперії
- реорганізував провінційні дивізії імперії
- створив нові адміністративні центри в Нікомедії, Медиоланумі, Антіохії і Трірі

Діоклетіан

римський імператор
з 20 листопада 284р. по 1 травня 305р.

Коротенькі факти про імператора:

- Наступник імператора Діоклетіана
- мав видіння Хреста («Під цим знаком переможеш»)
- дозволив сповідування християнства в цілій імперії
- намагався дотримуватися принципу рівноправ'я релігій
- провів численні адміністративні, фінансові, соціальні та військові реформи
- розгорнув масштабні будівництва
- запроваджений ним золотий солідус на тисячу років став стандартом для візантійських і європейських валют.

золотий солідус

Константин I Великий

римський імператор з 306 по 337 рік

Реформи Діоклетіана

Адміністративна реформа

- придушено рух багаудов в Галлії
- повернена під владу Риму – Британія
- створення тетрархії (Результат: Цей механізм на якийсь час зупинив калейдоскопічну зміну імператорів, внутрішньо зміцнив державу, дозволив організувати відсіч варварам на кордонах імперії.
- Розміри провінцій зменшилися в порівнянні з колишніми, що послаблювало намісників, але в той же час збільшувало число чиновників, кожен намісник мав свій бюрократичний апарат.
- Межі військових округів не збігалися з кордонами провінцій.

Реформи Діоклетіана

Військова реформа

- було збільшено загальна кількість військ
- у війська набиралися найманці-добровольці переважно з населення імперії
- зобов'язав великих землевласників поставляти рекрутів з числа рабів, колонів і вільновідпущеників
- на військову службу приймалися цілі загони варварів, так званих федератів

Реформи Діоклетіана

Фінансова реформа

- Було проведено перепис населення імперії, і все, за винятком жителів міста Риму і приписаної до нього округи, були обкладені прямими податками: сільське населення - поземельно-подушним (при оподаткуванні враховувалася кількість і якість землі, і кількість працівників на ній); городяни, не мали земельних володінь, - подушним.
- в 301 р. видав «Едикт про тверді ціни і заробітної плати»(подібна політика не принесла позитивних результатів)

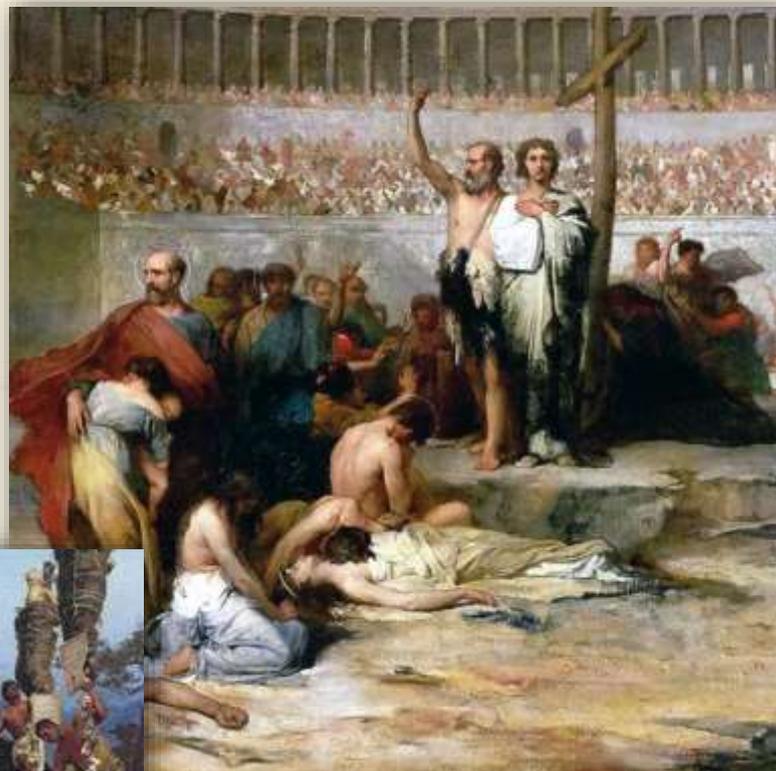
Реформи Діоклетіана

Гоніння християн

- Боротьба з християнською церквою (Християнство сповідували частина вельмож, навіть дружина Діоклетіана і його дочка.)
- У лютому 303 р. був оприлюднений перший едикт проти християн :
  - Наказувалося руйнувати церкви і спалювати християнські книги
  - Майно християнських громад конфісковувалися
  - Кожен християнин повинен був публічно зректися своєї віри і принести жертви божественним імператорам, і язичницьким богам.

Християни, які
відмовилися виконувати едикти,
піддавалися переслідуванням, тортурам,
тюремним ув'язненням і навіть доходило
до смертної кари;
їх майно конфісковувалось

настільки суворі заходи
покарання не зломали
християн

Реформи Костянтина

Адміністративна реформа

- система тетрарха була порушена проголошенням у різних місцях Імперії нових серпнів і цезарів
- поділ Імперії на чотири частини – префектури
- продовжувався розвиток всієї складної політичної й адміністративної системи домініату
- вищі чини в державі були розділені на шість категорій :

«благородні»

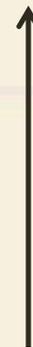
«ясновельможні»

«вельмишановні»

«найясніші»

мужі «здійснення»

«видатних»

Реформи Костянтина

Військова реформа

- війська були розділені на дві категорії - прикордонні та рухливі частини.
- армія поповнювалася загонами з варварських племен
- професія воїна ставала спадковою
- варваризація армії відбилася на її структурі(Розміри легіонів були зменшені. Число начальників відповідно збільшилася)

Реформи Костянтина

Фінансова реформа

- У 314 р., вдалося обчислити точну вартість золота в злитках, у результаті чого і була випущена нова золота монета солід.
- З срібла стали карбувати тільки дрібну розмінну монету.
- видавалися едикти з метою впорядкування надходження до скарбниці податків і забезпечення робочою силою сільського господарства та ремесел.
- прикріплення до землі колонів тривало і отримало законодавче оформлення в конституції Костянтина «Про втікачів колонах», виданої в 332 р.

Реформи Костянтина

Торжество християнської церкви

- В 311 р. серпень Галерій скасував гоніння на християн
- У 313 р. після перемог над своїми політичними суперниками, видано знаменитий едикт, відомий в історичній літературі як Медіоланський, або Міланський. За цього едикту християнська релігія оголошувалася рівноправної з усіма іншими релігійними системами.
- Конфісковане або пограбоване під час гонінь церковне майно повинно було бути повернуто або за неї виплачувалася компенсація.
- Представники християнської церкви і церковні громади отримали права юридичних осіб
- Християнські церкви отримали право притулку

« Єдиний Бог проголошений для всього роду людського. В той же час єдина міць, Римська імперія, піднялася і досягла розквіту. У той же період, по ясному знаку того ж Господа, два джерела благословення - Римська імперія і доктрина християнського благочестя - злилися разом для блага людства ... Дві могутні сили, що почалися в одній точці, Римська імперія під скіпетром самодержця і християнська релігія, підпорядкували всі суперечливі сили »

Євсевій Кесарійський у своєму "панегірику
Костянтину"

Дякую за увагу!